

рий Стефанъ на ската на прилѣжащиятъ яръ, излѣваха да го посрѣщнатъ. Изгърмѣха два вистрѣла, и прѣди старий Стефанъ съ своигѣ ловджийски кучета да успѣе да прѣмине долѣтъ предъ мѣнастиря вече лѣжаха двѣ обвѣглавени тѣла, отбѣлѣжени всеко съ черно пятно отъ куршума надъ самото сърдце. Тѣ умрѣха съ такава скоро смъртъ, щото болката не бѣ успѣла да пропади усмивката отъ тѣхнитѣ лица. Ловджийскитѣ кучета се хвърлиха съ лаение по пѣя за Бария, а старий Стефанъ се наведе надъ тѣлата. Вѣничко свършено! Изъ неговигѣ очи паднаха двѣ горчиви слъзи, слъзи на старостѣта, които не облекчаватъ сърдцето, но съ своята безотрадностъ пхдѣтъ душата вѣнъ отъ тѣлото.

Въ една отъ мѣнастирскитѣ стаи лѣжеше на постеля вѣйводата Данко, съ блѣдно лице и посинѣли уста. Той едвамъ що бѣ се исповѣдалъ, вкуса отъ плътѣта и кръвѣта Господня, прие послѣдното помазание и сега си почиваше. Раната надъ гърдитѣ се запече съ кръвѣта, дишанието се прѣкъсваше, и на болниятѣ бѣше тѣжко. При него сѣли калугерката Марія; тя ту ква си челото му съ намокрена въ оцетъ кърпа, ту си туря ръката на сърдцето му, ту го потрива. Той вторачено на нея глѣда и така се е вперилъ въ нейнитѣ очи, като че ли иска да се залови за тѣхъ, да не умрѣ, но да живѣе съ нейниятѣ животъ.

— Направно, сестро моя! Богъ ме зове. Жално е за нашата България, жално е за моята и твоята младостъ. Българитѣ не сж онова, което сж другитѣ народи, чувството на свободата и самобитността още спи въ тѣхъ, и спи дълбоко; у тѣхъ нѣма прѣдволители отъ тѣхната кръвъ и родъ, такива които да растѣтъ и да живѣятъ наедно съ тѣхъ; само гласѣтъ на вождитѣ би могълъ да ги разбуди отъ дреманието и да ги повика за животъ, за свобода, за битие. Чуждитѣ това нѣма да направятъ — тѣхъ не ги разбираатъ и нѣма да ги разберѣтъ. а тѣ сами ще загинѣтъ жертва, както загина Халжи Дамитръ, както загивамъ азъ. Водятъ Българитѣ не само на смъртъ, а и на поворъ, сто пѣхи повече горчивъ нежели смъртѣта,